

Mer om ...

Utlandsvistelse och skolplikt

- Barn som är bosatta i landet har skolplikt. Skolplikten gäller dock inte barn som varaktigt vistas utomlands.
- Ett skolpliktigt barn kan under vissa omständigheter beviljas ledighet eller fullgöra skolplikten på annat sätt.
- Kommunen har ingen skyldighet att finansiera utbildning utomlands.

Skolplikt och rätt till utbildning

Barn som är bosatta i landet har skolplikt och rätt till utbildning. Den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn ska se till att barnet fullgör sin skolplikt.¹

Vårdnadshavare som tillfälligt önskar åka utomlands med skolpliktigt barn kan antingen ansöka om ledighet, eller ansöka om att barnet ska få fullgöra skolplikten på annat sätt. Dessa alternativ kan bara bli aktuella om eleven fortfarande betraktas som bosatt i landet. Om en elev varaktigt vistas utomlands upphör skolplikten.

Ledighet

En elev får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Med ”kortare ledighet” avses upp till och med tio dagar per läsår. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Begreppet ”synnerliga skäl” innebär att bestämmelsen ska tillämpas med stor restriktivitet.

Rektor beslutar om ledighet. Om ledigheten avser längre tid än tio dagar får rektor inte överlåta beslutet åt någon annan.

Ett beslut om ledighet ska enligt förarbetena grundas på en samlad

¹ För information om skolpliktens inträde, upphörande och ansvar för att skolplikten fullgörs, se ”Mer om... Skolplikt och rätt till utbildning”.

bedömning av elevens situation. Bland de omständigheter som normalt bör beaktas finns frånvarons längd, elevens studiesituation, möjligheterna att på olika sätt kompensera den förlorade undervisningen, hur angelägen ledigheten är för eleven och om eleven fullgör sin skolplikt eller deltar i utbildningen utan att vara skolpliktig. Situationer då bestämmelsen skulle kunna bli aktuell är, enligt förarbetena, till exempel vid vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider.

Att fullgöra skolplikten på annat sätt

I vissa undantagsfall kan eleven fullgöra skolplikten på annat sätt. För att detta ska beviljas så krävs att den verksamhet som erbjuds barnet framstår som ett fullgott alternativ till utbildningen i till exempel grundskolan, att behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses och att det finns synnerliga skäl. Enligt förarbetena kan synnerliga skäl till exempel vara om eleven under längre tid önskar vara från skolan på grund av exempelvis resor eller filminspelning. Det krävs dock att det finns mycket starka skäl i det enskilda fallet. Bestämmelsen har skärpts i den nya skollagen vilket ska ses som att lagstiftaren anser att den ska tillämpas med stor restriktivitet.

Beslut om att få fullgöra skolplikten på annat sätt fattas av hemkommunen och får bara avse ett år i taget. Om hemkommunen beslutar att en elev ska få fullgöra skolplikten på annat sätt innebär det att kommunens ansvar att finansiera barnets utbildningen upphör. Hemkommunen har tillsynsansvaret för verksamheten.

Längre utlandsvistelser

Om familjen flyttar utomlands permanent, och därmed inte längre är folkbokförd i landet, upphör skolplikten. Skolplikten upphör även i de fall då barnet förvisso fortfarande är folkbokfört i landet men där hemkommunen bedömer att barnet varaktigt vistas utomlands.

Skolans författningar innehåller ingen definition av vad som avses med att varaktigt vistas utomlands. Nedan presenteras två domstolsavgöranden som kan ge viss vägledning. Dessa domslut grundar sig på skollagen (1985:1100). I den nya skollagen (2010:800) finns dock bestämmelser med samma innebörd, det vill säga att skolplikten inte gäller barn som ”varaktigt vistas utomlands”.

I det ena fallet hade barnet vistats utomlands från och med oktober 2000 fram till den 22 februari 2002 med undantag för tre månader under sommarlovet år 2001. Detta bedömdes som en varaktigt vistelse utomlands.² När ett annat barn varit inskrivet vid en svensk utlandsskola under tiden

² Kammarrättens i Stockholm dom den 22 februari 2002 (mål nr 6422-2001)

från den 2 september till den 7 november 2003 bedömdes det inte som varaktigt vistelse i skollagens bemärkelse.³

När skolplikten upphör på grund av varaktigt vistelse i utlandet upphör även hemkommunens ansvar för att finansiera barnets utbildning.

Återvändandet till skolan

När barnet kommer tillbaka till Sverige har det samma rätt till utbildning som alla andra elever.

Aktuella bestämmelser och förarbeten

Det här materialet grundar sig i huvudsak på bestämmelserna i skollagen (2010:800) och förarbetet Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/2010:165.

Barn och elevers utveckling mot målen: 3 kap. 3 och 10 §§.

Skolplikt och rätt till utbildning: 7 kap. 2 och 3 §§.

Ledighet: 7 kap. 18 §.

Vårdnadshavarens ansvar: 7 kap. 20 §.

Annat sätt att fullgöra skolplikten: 24 kap. 23-25 §§.

Utöver skollagen (2010:800) med dess förarbeten utgår materialet från följande domstolsavgöranden:

Kammarrättens i Stockholm dom den 22 februari 2002 (mål nr 6422-2001).

Länsrättens i Stockholm dom den 28 maj 2004 (mål nr 937-04).

Läs mer på www.skolverket.se

³ Länsrättens i Stockholm dom den 28 maj 2004 (mål nr 937-04)